

Vietos valdžios ir bendruomenių centrų bendradarbiavimo formos

Doc. dr. Saulius NEFAS,
Aliona MILAŠEVIČIENĖ

Magistrantė

Mokslininkai ieško būdų, kaip padidinti valdžios institucijų administravimo veiksmingumą. Tarp patarimų, kaip padidinti vietos savivaldos institucijų, administravimo veiksmingumą, yra siūlymas patiems pilieciams, jų organizacijoms dalyvauti administruojant viešąsias institucijas.

Rekomendavimais Lietuvos mokslininkų darbais, teisės aktais ir Miesto rajono savivaldybėje atliktu tyrimu nustatėm, kad bendruomenių centrai kaip nevyriausybinės organizacijos turi galimybių dalyvauti administruojant savivaldybę ir daryti poveikį administravimo veiksmingumui.

Paaiškėjo, kad visi be išimties tyrime dalyvavę bendruomenių centrai pripažįsta bendradarbiavimo o ne konfrontavimą su savivaldybės administracija. Tiesa ir tai, kad kol kas galima kalbėti tik apie bendradarbiavimo užuomazgas, t. y. to bendradarbiavimo dar tik mokosi abi puses - ir bendruomenių centrai, ir savivaldybės administracijos darbuotojai. Gebejimų bendradarbiauti, iniciatyvumo, aktyvių žmonių bendruomenėse stoka pripažįsta taip pat abi puses. Paradoksalu, tačiau tyrimo metu paaiškėjo, kad bendruomenių centrai, gana aktyviai dalyvaujantys administruojant savivaldybę patys iki šiol nežinojo, kad tai, ką jie daro, vadinama dalyvavimu savivaldybės administravime.

Kokiais būdais jie dažniausiai bendradarbiauja? Bendromis centrai geriausiai yra įvaldę vieną bendradarbiavimo formą - projektų rengimą ir įgyvendinimą. Per projektinį veiklą jie sprendžia bendruomenės socialines problemas, organizuoja renginius, t. y. įgyvendina savo organizacijos veiklos tikslus. Savivaldybės administracijos vadovai kaip vieną dažniausiai naudojamą savivaldybės ir bendruomenių centrų bendravimo formą taip pat įvardijo projektų rengimą tačiau, jų nuomone, ne taip dažnai naudojama ir ben-

druomenės nuomonės perdavimo vietos valdžiai forma. Iš bendruomenių atstovų atsakymų atrodo, kad jie nuomonės perdavimo nešioja labai svarbiu dalyku, o siau pabėdojimu. Kodėl taip? Matyt, kad nuomonės perdavimui nesuteikiama tam tikra struktūrizuota forma (kad ir - pasakyti pasakoma, bet ilgai nesulaukiama atsako. O kodėl bijoma, net ir tada, kai problema liko neišspręsta, tai patvirtinti ir nukelti jos sprendimą atcėia).

Nustatyta, kad bendruomenių centrai savo veikloje jau bando naudoti ir tokia bendravimo forma kaip bendruomenės narių interesų atstovavimas valdžiai priimančias sprendimus: tai ir dalyvavimas rengiant savivaldybės strateginį planą, ir paraiščių rinkimas reikalaujantis spręsti vieną ar kitą problemą, savo problemų pristatymas savivaldybės tarybos posėdyje, aktyvus dalyvavimas dishmjose, apskritojo stalo pokalbiuose.

Pasidomejus kodėl bendruomenių centrai nenaudoja tokių bendradarbiavimo su savivaldybės administracija formų, kaip supažindinimas su valdžios priimtais sprendimais ir įtari paaiskinimas, dalyvavimas darbo grupių veikloje, norminių dokumentų alternatyvų programų rengimas, vietos valdžios sprendimų ir kitų viešojo administravimo subjektų teisės aktų įgyvendinimo kontrole, paaiskėjo, kad jie tiesiog nežinojo apie tokias galimybes arba supranta, kad tam dar neturi pakankamai žinių ir gebėjimų. Tačiau jie turi ambicijų to išmokyti, ištraukti veiklajau, išsilavinusių žmonių, kurie gebėtų ir alternatyvias programas rengti, ir [statymus bei kitus norminius aktus bendruomenės nariams paaiskinti.

Pastebima, kad savivaldybės administracijos darbuotojai, pripažindami, kad bendradarbiavimo iniciatyva dažniausiai kyla iš bendruomenės centrų pusių jiems netrukdo, tačiau pernelyg ir neskatina, nes nemano; kad jų, visų turi tokos savivaldybės administravimo veiksmingumui, neturi pakankamai motyvacijos ir galimybių suteikti bendruomenių centrų kokybišką pagalbą.

Bendruomenių centrai kol kas nevisiskai

išnaudoja galimybes dalyvauti administruojant savivaldybę, nes jų vadovai ir aktyviausi atstovai dažniausiai yra vyresnio amžiaus, mažo išsilavinimo žmonės. Jiems truksta žinių apie galimas bendradarbiavimo formas, gebėjimų atstovauti interesams, rengti programas, strateginius planus. anaiizuoti teisės aktus ir savivaldybės tarybos priimtus sprendimus, argumentuoti reikšti savo nuomonę, pristatyti idėjas ir pan. Be to, jiems truksta pasitikėjimo savo galimybėmis.

Siūlytume: savivaldybių administracijoms, kurios suinteresuotos administravimo veiksmingumo didinimu ir tam pageidauti pasitelkti aktyviai dirbančius bendruomenių centrus, pasirūpinti tiek bendruomenių centrų atstovų, tiek administracijos darbuotojų žinių ir gebėjimų ugdymu šiose srityse: interesų atstovavimas, strateginis planavimas, teisės aktų analizavimas, norminių dokumentų (tarybos sprendimų) rengimas.

Bendruomenių centrų siekiant vidinės konkurencijos, per metus į pagalbą kvieštis po 2-3 jaunas, išsilavinusias bendruomenės narius (studentus bachelorus, magistrus, iki šiol nedalyvavusias bendruomenių centrų veikloje), kurie konsultuotų, patartų. Tai sudarys galimybę jiems pasijusti reikšmingiems ir reikalingiems ir ištraukti bendruomenių centrų veiklą.

Kartais susidaro išpuolis, kad bendruomenių centrų dalyvavimas administravimo procese, tarpusavio santykiai su vietos valdžia yra nereikšmingas arba labai lengvas dalykas. Deja, taip nėra. Čia reikalingos ne tik praktinės, bet, kaip ir kiekviename darbe - teorinės žinios. Todėl rekomenduojame perskaityti: Vietos demokratija. Bendruomenės dalyvavimas sprendimų, priėmimo procese Suomijoje ir Lietuvoje. Vilnius: Sirta, 2004 ir Raipa A. Viešasis administravimas ir piliečių dalyvavimas demokratiame valdyme. // Viešojo administravimo efektyvumas / Ats. red. A. Raipa. - Kaunas: Technologija, 2001. D